

ר.ב.

3940

פ ר ר ט ו ק ו ל 3/42

מישיבת וועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג' ג' בסיון תשי"ט (9.6.59)
בשעה 11.00

- כ ח ו: חברי הוועדה: ש. פרסיץ - היו"ר
 י. גרוס
 ד. הקטין
 פ. זוארץ
 ש. כפדית
 ח. מגורי-כהן
 ד. נצר
 ד. צברי
 י. סמילנסקי
 י. קלבנוב
 א. רזיאל-נאור
 י. רפאל

מוזמנים: ד"ר אבידור - מנהל משרד החינוך
מר שריד - משנה למנהל משרד החינוך

סדר-היום: א) הצעת משרד החינוך בחלוקת 250.000 ל"י
לצרכי תרבות;
ב) שונות.

יו"ר ש. פרסיץ: פותחת את הישיבה.

לפני שאנו עוברים לדון על סדר-היום, ברצוני
ברך את תכנית הסיוורים שאנו עומדים לבצע בשבוע הבא.

הוחלט לקיים ביום ג' הבא סיור בפרוזדור
ירושלים. יוצאים מתל-אביב בשעה 8.00, ומירושלים בשעה 8.00, ונפגשים
בית-שמע בשעה 9.00.

ביום ג' שלמחרת יבוצע סיור בשובלים ותושיה.
יוצאים מירושלים בשעה 7.30.

אבקש את חברי הוועדה, בטרם יעזבו את הישיבה,
לי יעבירו אלי פתק בו הם מודיעים אם הם עומדים להשתתף בסיורים כפי שנקבעו.

הצעת משרד החינוך בחלוקת 250.000 ל"י לצרכי תרבות:

יו"ר ש. פרסיץ: אשר לשאלה זו הוחלט כי עלי יהיה למסור
אינפורמציה מתוך שיחתי עם יו"ר ועדת הכספים,
ור גורי.

היו"ר ש. פרסיץ:

אמש, בשעת קבלת הפנים לחברי הוועד-הפועל הציוני, פנה אלי יו"ר ועדת הכספים גורי, ואמר כי הנצעה לאזניו שמועה בדבר התמרמרות בוועדת החינוך סביב שאלה זו. והוא איננו מדוע זכה לכך, לא היתה לו כל כוונה אחרת אלא לברר קודם כל את הדבר עם משרד החינוך, ואחר כך לדבר עם חברי ועדת החינוך. שאלתי באופן פשוט: הרי אנחנו אנשי צבור ותיקים. מהי הדרך הזו, מדוע הכפילות וההליכה של סחור סחור בענין זה? ענה לי: הרי האוצר גם הוא צריך לקבוע, והוא לחץ עלינו. אמרתי כי עם האוצר צריך לדבר רק כאשר הדברים יהיו ברורים ומבוררים עם ועדת החינוך. רק אחר כך אפשר יהיה להביא את הסיכומים למשרד האוצר. ענה לי: אינני מתנגד שנקיים ועדה משותפת. אני עמתי על כך שהדבר צריך היה לבוא לאחר המלצה משותפת שלנו וועדת הכספים. כאשר יו"ר ועדת הכספים הוסיף ואמר כי הוא בכנסת קרא רשימה פרוכה של מוסדות הזכאים לתמיכה, עניתי כי מגיעים מכתבים רבים ממוסדות אחרים, וסימן רע מאד היא לרוח שישנה עכשו במדינה, שהמוסדות האלה אינם פונים בדרישותיהם לוועדת החינוך אשר היא המספלת בכל הענינים האלה, אלא בחפזם לוועדה אשר היא אמנם מחליטה שלא בזמן מושב הכנסת על הדברים האלה, וסומכים על כך שהיא אולי לא תזדקק להמלצתה של ועדת החינוך. בדבר זה שנינו איננו אשמים אמנם, אם כי השכל הישר צריך היה לחייב את הדברים אחרת. דבר זה צריך יהיה לבוא על תיקונו לקראת הכנסת הבאה, אבל חושבתני שגם האקורד האחרון של עבודתנו לא צריך להיות כזה שיעיב על כל היחסים שהיו בין שתי הוועדות.

יו"ר ועדת הכספים ענה לי כי הוא מוכן לשבת אתי ביום ר', התנגדתי ושאלתי, מדוע אתי? גם בוועדת הכספים ישנם ודאי חברים המעונינים בשאלה זו, וכן בוועדת החינוך. נקבע מתוכנו ועדת משנה, אשר תשב ותחליט על הדברים האלה. הוא נקשני כי נמסור לו החלטתנו, היינו, אם אנחנו חפצים להיפגש בוועדת משנה, או מסתפקים בכך שאעביר לו את החלטות הוועדה. איך שלא תיפול ההחלטה, עלינו לדעת מה אנו רוצים, ומה אנו עומדים להציע.

דבר שני, בקשתי, בהמשך השיחות האלה, מאת המזכירות כי יפנו למשרד החינוך ויבקשו לשלוח לנו את ההצעות של חלוקת המענקים בסכום של 120 אלף ל"י ו-196 אלף ל"י למוסדות אמנות, ואשר שם נכללו דברים שונים. יש לנו הבטחה כי משרד החינוך לא יחלק אותם באופן מוחלט עד אשר לא תישמע דעתנו. נוסף על כך, אם התגבשה ההצעה בנוגע ל-250 אלף ל"י; שימסרו לנו עליה.

כדי לרענן בזכרוכם את רשימת המוסדות עליהם דבר יו"ר ועדת הכספים גורי, רשמתי והנה הם לפניכם. האופרה, הקאמרי, בצלאל, אהל, משכן האמנות בעין-חרוד, בית גורדון, בית שטורמן, מפעלי אגודת הסופרים, אקדמיה ללשון עברית, קרן הספריות בנית-הבניא, מכון ז'בוטיבסקי, תרבות תורנית, בר-אילן, פעולות תרבות בהתישבות הקיבוצית הצעירה, אקדמיה למוסיקה בירושלים. ולא הוזכרו כמה וכמה מוסדות אשר פנו בזמנו אלינו בבקשת הקצבה, כגון: האקדמיה למוסיקה בתל-אביב, האוניברסיטה של תל-אביב, מוסד הרב-קוק. קבלתי אף העתק מכתב מגנזך הציונות הדתית וכו'.

אבקש את ד"ר אבידור למסור לנו את תכנן ההצעות אשר ישנן מטעם משרד החינוך.

ד"ר אבידור:

הרשימה השלמה של החלוקה למוסדות תרבות ואמנות, מחקר ומדע מה-120 אלף ו-196 אלף ל"י, איננה מוכנה ולא תהיה מוכנה אלא בעוד חדש או יותר. הסיבה היא כי בחדש אפריל, לאחר שאושר התקציב, פנינו בכל שנה, אל המוסדות הללו, ודרשנו מהם שישלחו לנו את מאזניהם, והצעות תקציביהם לשנה זו עם הסכמים. חלק ניכר מהם שלח, חלק שלח חמר בלתי מלא, וחלק לא שלח. זוהי עבודה קשה ומרובה, ולואי ונסיימה עד אוגוסט.

היו"ר ש. פרסיץ:

נשאלת השאלה, אין אפשר לדון היום על חלוקת החוספת של 250.000 ל"י, אם לא

ידוע מה לכלול בתוך כל זה?

ד"ר אבידור:
החלוקה של ה-120 ו-196 אלף ל"י, היא ליד החלוקה של 250.000 אלה, ואפשר לדרון על כך מבלי קשר לחלוקה ההיא.

מה שאני הבאתי לכאן היום, זוהי רשימה בה שלשה טורים המסמנים את ההצעה להקצבה מסעיפים אחרים, התקציב והסכום. אקרא לפניכם מספרים אלה.

ד. הקטיון:
אי אפשר לדרון על יסוד מה שנשמע כאן, כי אי אפשר יהיה לקלוט זאת בו ברגע. יש לקבל רשימה זו בכתב, ואז נדרון על כך.

י. רפאל:
עד כמה שידוע לי, אין עומדים לדרון על כך בוועדת הכספים בזמן הקרוב, ובכדי לחוות דעה כוצי בכל זאת שנראה את התמונה השלמה. כדאי, איפוא, לדחות את הדיון. נקבל את המספרים כולם, ואז יהיה לנו יותר נוח לדרון.

הוחלט לדחות את הדיון. ובינתיים יקבלו חברי הוועדה העתק המספרים.

כמו-כן הוחלט לקבוע ועדת משנה אשר תשב עם ועדת הכספים ותדון בענין חלוקת ה-250.000 ל"י.

ש ו נ ו ת:

היו"ר ש. פרסיץ:
ראשית, אני חפצה לשאול אם יש בידי ד"ר אבידור תשובות לכמה שאלות שנשאלו כאן ואשר עדיין לא ניתנה תשובה להן.

(ב) האם מי מחברי הוועדה רוצה להעלות אי אלה שאלות?

פ. זוארץ:
הגיע לידי השבוע, חוזר שנשלח ממפקח מחוז המרכז לשמשים העובדים בבתי-ספר במקומות מוחזקים. בו מודיעים להם בלשון יבשה: עבודתך במשרד החינוך נפסקת. אין מגיעיך פיצויים. אין משרד החינוך אחראי להמשך עבודתך. הרשות המקומית או המועצה המקומית היא אשר תטפל בעניינכם.

אני מכיר כמה מאנשים אלה העובדים כשמשים מי 9 ו-10 שנים. כלם בעלי משפחות, מטופלים בילדים, וגילם איננו מאפשר להם לעסוק בעבודות אחרות. האם אפשר לתאר מצב כשמגיע מכתב בלשון כזו לאדם כזה, וכאשר עליו להתרוצץ לראש הרשות המקומית, וישנם מקומות בהם אין שום איזור מקומי, ואין לאן לפנות, והם נמצאים תלויים באויר מבלי לדעת להיכן לפנות.

אינני יודע אם לא כדאי היה שמשרד החינוך יהיה זה אשר יבטיח את המשך עבודתם של השמשים האלה על פי הסכם שיהיה ביניהם לבין הרשות המקומית, כך שאנשים אלה לא יעמדו בפני מצב כזה, הם ומשפחותיהם.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני חפצה לשאול אם נעשה משהו בקשר למצב בבתי-הספר, המוכיח באילו אין כל השגחה וכל קונטקט עם בתי ההורים של הילדים. לא עובר יום שלא מתפרסמות בעתונות ידיעות על פריצות וגניבות ומעשי פשע. מעשים אלה נעשים כבר על ידי ילדים בגיל 6, אשר פרצו לבית-הספר והוריקו קופסת ק"ל, ועוד מקרים דומים.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני זוכרת תקופות אחרות בארצנו, כאשר היו לנו אחיות צבוריות בבתי-הספר אשר לרכן היה קונטקט עם בתי-ההורים. מה נעשה בענין זה, האם העברנו זאת לשטח של עבריינות מועדת אשר בה מטפלת המשטרה, ולא אנו?

ד"ר אבידור:
אתחיל במצב הרכב המועצה להשכלה גבוהה. במועצה זו 17 חברים. בראשה עומד שר החינוך והתרבות. 4 חברים הם נציגי הממשלה והם: ד"ר אבידור, דוד הורוביץ, א. הרמן, וחיים כהן. 12 אנשי מדע והם: פרופ' אורבך, פרופ' בילוביץקי, פרופ' בקי, פרופ' בונבלום, פרופ' גינוסר, ד"ר גרנך, פרופ' דוסטובסקי, פרופ' די-נור, פרופ' אהרן קציר, פרופ' ריינר, פרופ' רקח ופרופ' גב' שלון.

חבריה המדענים הוצעו על ידי שר החינוך והתרבות לממשלה, והיא המליצה על מינויים. המועצה הראשונה נתמנתה לשנתיים, ואילו מן המועצה השנייה ואילך הם יכהנו במשך תקופה של 5 שנים. ושר החינוך והתרבות בטרם יציע שמות חברי המועצה לממשלה, חייב להיוועץ במוסדות המוכרים להשכלה גבוהה.

א. רוזיאל-נאור:
האם הכללים של המועצה עתידיים להתפרסם בקרוב?

ד"ר אבידור:
ב-15 לחדש תתקיים ישיבה של המועצה, ואני מקווה שאז אפשר יהיה לפרסם את הכללים.

לשאלתו של ח"כ זוארץ, נברר את הדבר.

לשאלתה של היו"ר בקשר עם הפריצות והגניבות, והמגע עם בתי ההורים. זה מאותות הזמן. אנחנו תוך התייעצות עם המשטרה, נפרסם חוזר בשבוע הבא, בו נפנה את תשומת לב המנהלים שלא ישאירו בבית-הספר כסף, אלא אם כן ישנה שם כספת, וכי ידאגו לשמירה מעולה.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני שאלתי מה נעשה מבחינה חינוכית בשאלה זו?

מר שריד:
מה אנו עושים במשך כל ימות השנה בבית-הספר, מלמדים את הילדים את אחת מעשרת הדיברות האומרת - לא תגנוב.

א. רוזיאל-נאור:
אני רוצה לשאול בנוגע לציוני מעבר בבתי-ספר תיכוניים מכתות שביעיות לשמיניות. כמה צריך שיהיה לתלמיד על מנת שתהיה לו זכות לעבור. מה מזכה אותו בבחינה אחת או שתיים?

ד"ר אבידור:
כל זה מצויין בחוזר אשר שלחנו לכם לפני שבועיים.

אנחנו לא קבענו מסמדות בענין זה. לאחר התייעצויות עם מנהלי בתי-הספר התיכוניים, ומורים, הודענו לבתי-הספר התיכוניים כי הם רשאים לבקוט בשתי דרכים, היינו באחת משתיהן, ונתנו שתי הצעות. אמרנו כי אם ישנם בבית-ספר מסויים תנאים מסויימים הדורשים סטייה, שיעשו כן על פי שתי הברירות, אבל שיודיעו לנו על כך.

י. טמילנסקי:
בעקבות שאלה זו אני רוצה למסור דבר שנודע לי עליו. פנו אלי הורי תלמיד העומר לסיים כתב יב, והנה לפני בחינות הבגרות, עשה מעשה של בגרות, התפרע, וכעש על כך הודיעו לו בבית-הספר כי לא יוכל להיבחן בחינות בגרות. האם זה חוקי?

ד"ר אבידור:
תלוי, מה קרה, ומה מידת המעשה אשר עשה.

היו"ר ש. פרסיץ: עקב שאלתו של י. סמילנסקי, ארשה לעצמי שאלה בוספת.

קרה מקרה קשה מאד באחד מבתי-הספר התיכוניים בתל-אביב. ילדה נכה, אשר חלתה עוד בהיותה בגיל 4 בשיתוק ילדים, והפכה ילדה קשה עקב נכותה, סיימה את בית-הספר היסודי, ונכנסה לפני שנה לבית-ספר תיכון. בבית-ספר זה למדה טוב מאד במשך שני שלישים של השנה, וציוניה היו משביעי רצון. בשליש האחרון ירדה בציוניה בשלשה מקצועות והם: מתמטיקה, אנגלית ופיסיקה. האב הוזמן לבית-הספר ונאמר לו שמציעים לו להוציא את הילדה מבית-הספר. הילדה הודיעה לאביה, יש להביא בחשבון כי זוהי בערה הטובלת מרגשי נחיתות קשים, כי היא תאבד עצמה לדעת באם לא יאפשרו לה להמשיך לימודיה.

שאלתי היא, על יסוד מה מציעים בכלל לאב להוציא ילדתו מבית-הספר, אם נכשלה בשליש האחרון בשלשה מקצועות. הרי אפשר לתת בחינות, אפשר להטיל עליה שעורי עזר וכו'. האם יש בכלל כללים בעניין זה המתירים מעשה כזה, או לא? ומה העצה במקרה כזה.

ד"ר אבידור: במקרה זה של הילדה, על ההורים לפנות למפקח על מנת לבדוק את העניין. הרי אנחנו איננו יכולים לקבוע כללים מראש לכל מקרה ומקרה.

ביחס לכתות יב, לאחר מו"ם מסוּך עם בתי-הספר התיכוניים, על מנת שלא נתערב יותר מדי בעניניהם, ואנו אף איננו רוצים בהתערבות רבה מדי, קבענו לפני שנתיים שאין בית-הספר התיכוני רשאי למנוע מתלמיד לגשת לבחינות בגרות מפני שגילו פתאם כי בחדשים האחרונים נחלש בלימודיו. כיון שהעלו את התלמיד לכתב יב, ואיפשרו לו ללמוד בה לקופת מה, חייבים לאפשר לו לגשת לבחינות. במקרים של הפרת משמעת חמורה, קבענו שיש לנהוג על פי החלטת המועצה הפדגוגית. וכמובן שבמקרה של אותו נער, עליו סיפר ח"כ סמילנסקי, על ההורים לפנות ולערער דרך מנהל בית-הספר אל מפקח על בתי-הספר.

עלי רק להוסיף ולומר, כי במקרים חמורים של הפרת משמעת, זהו האמצעי היחיד בידי בית-הספר, ואין זה כיום ענין כה חמור, כי ישנן בחינות חיצוניות והנער יכול לגשת ולהיבחן.

י. רפאל: בעקבות שאלות אלה ברצוני להעיר הערה. לא היתה לנו כאן הזדמנות להתווכח על כל העניין הזה של דרישת הקלות בבחינות ובעניני משמעת, אבל מתוך השאלות הנשמעות כאן מדי פעם בפעם, אני למד שדעת החברים נוטה להפרזה בהקלות. כאשר תהיה לנו הזדמנות לדבר על נושא זה, אשמח לחוות דעתי והסתייגותי מהרוח הזו של מתן הקלות בבחינות ובמשמעת.

המצב הלימודי בבתי-הספר הוא כה ירוד, שצריך אולי עוד לחפש דרכים כיצד להגביר את המשמעת הלימודית והן המשמעת הכללית.

ד"ר אבידור: כאשר ד"ר זיו-אב יבוא להרצות בפניכם על המצב בתי-הספר התיכוניים, אבקש ממנו כי ידבר גם על תקנות המעבר, וזה יוכל לשמש רקע לדיוניכם.

היו"ר ש. פרסיץ: אני רוצה להזכירכם כי עליכם להציע הצעותיכם בקשר לסדר עבודתנו בשבועות הבאים.